

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2701

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 1001

M.A. (Semester - I)

PSYCHOLOGY

EP - 101 : Cognitive Processes

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words : **[10]**

- a) Describe piaget's contribution to cognitive psychology
- b) Explain the nature of cognitive psychology and also describe its domains.

Q2) Answer any one in 500 words : **[10]**

- a) Bring out the difference between attention and perception Also explain theories of attention
- b) Compare and contrast pandemonium theory with Top-down theory of perception.

Q3) Answer any one in 500 words : **[10]**

- a) What is speech perception. Elaborate on the factors affecting speech perception.
- b) Compare speaking and writing and explain the cognitive tasks involved in writing.

Q4) Answer any one in 500 words : **[10]**

- a) Define a problem and explain the stages of the problem solving cycle.
- b) What is meant by creativity. Describe the various assessment techniques of creativity.

P.T.O

Q5) Write short notes on any two in 250 words each :

[10]

- a) Ecological approach to cognitive psychology
- b) Concepts used in Psychophysics
- c) Types of Reasoning
- d) Reading comprehension

Total No. of Questions : 5]

P 2701

[4808] - 1001
M.A. (Semester - I)
PSYCHOLOGY
EP - 101 : Cognitive Processes
(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [10]
अ) बोधनिक मानसशास्त्रातील पीयाजे यांचे योगदान वर्णन करा.
ब) बोधनिक मानसशास्त्राचे स्वरूप स्पष्ट करा. आणि त्याच्या क्षेत्रांचे वर्णन करा.
- प्रश्न 2)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [10]
अ) अवधान आणि संवेदन यातील फरक स्पष्ट करून अवधानाचे सिद्धांत स्पष्ट करा.
ब) पेंडेमोनियम सिद्धांत आणि उर्ध्व-तल सिद्धांत यांची तुलना करून त्यांच्यातील फरक सांगा.
- प्रश्न 3)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [10]
अ) भाषा संवेदन म्हणजे काय? भाषा संवेदनावर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे वर्णन करा.
ब) बोलणे आणि लिहिणे यांची तुलना करा. लेखनात अंतर्भूत असणाऱ्या बोधनिक कार्यांचे स्पष्टीकरण द्या.
- प्रश्न 4)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [10]
अ) समस्येची व्याख्या द्या. समस्या परिहार चक्रातील अवस्था स्पष्ट करा.
ब) सर्जनशीलता म्हणजे काय? सर्जनशीलतेच्या मापनाची विविध तंत्रे वर्णन करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा :

[10]

- अ) बोधनिक मानसशास्त्र विषयक परिस्थितीवैज्ञानिक दृष्टिकोन
- ब) मनोभौतीकीत वापरल्या जाणाऱ्या संकल्पना
- क) युक्तिवादाचे प्रकार
- ड) वाचन आकलन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2702

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 1002

M.A. (Semester - I)

PSYCHOLOGY

**EP - 102 : Psychological Testing : Theory
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words : [10]

- a) Define Psychological Testing. Explain the characteristics of good psychological test.
- b) Discuss the issues in test administration and explain the factors influencing test performance.

Q2) Answer any one in 500 words : [10]

- a) What are norms? Explain the basic statistical concepts in psychological testing.
- b) Explain the importance of computers in the interpretation of test scores.

Q3) Answer any one in 500 words : [10]

- a) What is meant by correlation coefficient. How is the reliability information useful in testing.
- b) Define reliability. State its importance in psychological testing.

Q4) Answer any one in 500 words : [10]

- a) Explain the various evolving concepts in validity.
- b) Define validity. Explain decision theory.

P.T.O

Q5) Write a short notes on any two in 250 words each :

[10]

- a) Concurrent validity
- b) Influence of situational variables on test performance
- c) Reliability of speeded tests
- d) Compare group tests and individual tests

Total No. of Questions : 5]

P2702

[4808] - 1002

M.A. (Semester - I)

PSYCHOLOGY

EP - 102 : Psychological Testing : Theory

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [10]
अ) मानसशास्त्रीय चाचणीची व्याख्या द्या. चांगल्या मानसशास्त्रीय चाचणीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) चाचणी प्रशासनातील मुद्यांची चर्चा करा. चाचणीच्या निर्वर्तनावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [10]
अ) मानदंड म्हणजे काय? मानसशास्त्रीय चाचण्यांमधील मूलभूत संख्याशास्त्रीय संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) चाचणीच्या अन्वयनामधील संगणकाचे महत्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [10]
अ) सहसंबंध गुणांक म्हणजे काय? विश्वसनीयतेबद्दलच्या माहितीचा उपयोग चाचण्यांमध्ये कसा केला जातो.
ब) विश्वसनीयतेची व्याख्या द्या. मानसशास्त्रीय चाचण्यांमधील तिचे महत्व सांगा.
- प्रश्न 4)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [10]
अ) वैधतेविषयक विविध संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) वैधतेची व्याख्या द्या. निर्णयन सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) समवर्ती वैधता
- ब) चाचणीच्या निर्वर्तनावरील परिस्थितीजन्य परिवर्तकांचा प्रभाव
- क) गती चाचण्यांची विश्वसनीयता
- ड) समूह चाचण्या व वैयक्तिक चाचण्यांची तुलना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2703

[Total No. of Pages : 6

[4808] - 1003
M.A. (Semester - I)
PSYCHOLOGY
EP - 103 : Statistical Methods
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Use of statistical tables and simple calculators are allowed.*

Q1) Answer any one : [10]

- a) Define a measure of central tendency. Explain the most common measures of central tendency. Discuss when each one of them should be computed and why
- b) Describe the characteristics of normal distribution curve
With a mean of 50 and standard deviation of 15 in a normal distribution.
 - i) What percent of the group is expected to have scores greater than 68
 - ii) What percent of cases lie between 40 and 60.

Q2) Answer any one : [10]

- a) Compute the coefficient of correlation in the table below

Class intervals	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	Total
15-17			1			1	2	4
12-14		1	1	3	1	2	1	9
9-11		1	4	5	5	1		16
6-8	2	3	5	4	5	2		21
3-5	2	5	1		1	1		10
0-2	2	1		1				4
Total	6	11	12	13	12	7	3	64

P.T.O

- b) Explain the process of determining the significance of difference between two sample means

Two groups of students obtained the following data on an attitude scale

	Group I	Group II
Mean	15	18
Standar deviation	2.50	3.25
N	10	10

Test the null hypothesis at 0.05 and 0.01 levels

Q3) Answer any one :

- a) A research study was conducted to examine the effect of a new antidepressant. Depressed patients were randomly assigned to one of three groups : a placebo group, low dosage group and moderate usage group. After four weeks of treatment the patients completed the Depression Inventory. The obtained data are as follows **[10]**

Placebo	LowDose	Moderate Dose
38	22	14
47	19	26
39	8	11
25	23	18
42	31	05

- i) What would be the well hypothesis in this study?
- ii) Is there a significant difference between the groups?
- b) Define the concept linear correlation. Explain the assumptions underlying Pearson's product moment correlation and also interpretation of the computed values of coefficient of correlation

Q4) Answer any one :

[10]

- a) Differentiate between parametric and non parametric statistics. Describe the nature of Mann - whitney U - test & kruskal - wallis Test
- b) Describe the assumptions uses and limitations of chi - square test.

In an experiment on colour preference 48 girls were asked to select their preferred colour out of the primary colours - Red, Blue, & yellow

Red	Blue	Yellow
24	12	12

Based on the above data test the hypothesis that the observed choices do not differ from random selection

Q5) Write short notes on any two

[10]

- a) characteristics of multiple correlation
- b) The cumulative frequency percentage or ogive
- c) SPSS
- d) Two way ANOVA

Total No. of Questions : 5]

P 2703

[4808] - 1003

M.A. (Semester - I)

PSYCHOLOGY

EP - 103 : Statistical Methods

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 - 3) संदर्भासाठी मूल इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
 - 4) सांख्यिकी तक्ता व गणक यंत्र वापरण्यास परवानगी आहे.

प्रश्न 1) कोणताही एक प्रश्न सोडवा [10]

- अ) मध्यवर्ती मापन प्रवृत्तीची व्याख्या द्या. केंद्रीय प्रवृत्तीची मापने स्पष्ट करा. केंद्रीय प्रवृत्तीची मापने कधी व का वापरतात त्याची चर्चा करा.
- ब) प्रसामान्य वितरण वक्राची वैशिष्ट्ये वर्णन करा.
मध्यमान 50 आणि प्रमाण विचलन 15 असलेल्या प्रसामान्य वितरणात
- i) 68 पेक्षा जास्त प्राप्तांक असणारा गट किती % असेल?
 - ii) 40 ते 60 या दरम्यान प्राप्तांक असणाऱ्या किती केसेस असतील?

प्रश्न 2) कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- अ) खालील तक्त्यात दिलेल्या आकडे वारीतील सहसंबंध गुणांक काढा.

Class intervals	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	Total
15-17			1			1	2	4
12-14		1	1	3	1	2	1	9
9-11		1	4	5	5	1		16
6-8	2	3	5	4	5	2		21
3-5	2	5	1		1	1		10
0-2	2	1		1				4
Total	6	11	12	13	12	7	3	64

- ब) दोन नमुना मध्यमानातील फरकाची लक्षणीयता निश्चित करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
विद्यार्थ्यांच्या दोन गटांनी एका अभिवृत्ती श्रेणीवर मिळविलेले प्रासांक पुढील प्रमाणे आहेत

	Group I	Group II
Mean	15	18
Standar deviation	2.50	3.25
N	10	10

0.05 पातळी न 0.01 पातळीसाठी अभेद अभ्युपगम तपासा

प्रश्न 3) कोणताही एक प्रश्न सोडवा :

[10]

- अ) एका नवीन नैराश्यविरोधी औषधाच्या परिणामांचा शोध घेण्यासाठी एक संशोधन केले गेले. नैराश्यग्रस्त रूग्णांची विभागणी विस्कळीत पद्धतीने पुढील तीन गटात केली गेली कृत्तकगुटी गट, कमी मात्रा गट व मध्यम मात्रा गट. चार आठवड्यांच्या उपचारांनंतर रूग्णांना बेक यांची नैराश्य शोधिका-ही चाचणी दिली गेली. त्यात आलेले तीन गटांचे प्रासांक पुढीलप्रमाणे

Placebo	Low Dose	Moderate Dose
38	22	14
47	19	26
39	8	11
25	23	18
42	31	05

- i) ह्या अभ्यासातील अभेद - अभ्युपगम काय असेल?
ii) वरील तीन गटांमध्ये लक्षणीय फरक आढळला का?
- ब) रेषीय सहसंबंध संकल्पनेची व्याख्या द्या. पिअरसन गुणाकार परिबलाची गृहीतके सांगा. पिअरसनची पद्धत वापरून आलेल्या सहसंबंध मूल्यांचे अन्वयन सांगा.

प्रश्न 4) कोणताही एक प्रश्न सोडवा :

[10]

- अ) प्राचल व अप्राचल सांख्यिकीतील भेद स्पष्ट करा.
मॅन-व्हीटने यु चाचणी व क्रुसकल वालीस चाचणीचे स्वरूप वर्णन करा.
- ब) काय-वर्ग चाचणीची गृहीतके, उपयोग व मर्यादांचे वर्णन करा.
रंग पसंतीच्या एका प्रयोगात 48 मुलींना लाल निळा व पिवळा या मूलभूत रंगापैकी त्यांचा रंग निवडायला सांगितला, तेव्हा पुढीलप्रमाणे फलिते आली

लाल	निळा	पिवळा
24	12	12

आलेले निष्कर्ष हे विस्कळीत निवडीपेक्षा वेगळे नाहीत हा अभ्युपगम तपासा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन टीपा 250 शब्दांत लिहा :

[10]

- अ) बहुविध सहसंबंधाची वैशिष्ट्ये
- ब) संचयित वारंवारता टक्केवारी किंवा ऑगीव्ह
- क) एस्. पी. एस्. एस्.
- ड) टू वे अॅनोव्हा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2704

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 2001

M.A. (Semester - II)

PSYCHOLOGY

EP - 201 : Learning & Memory

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words : **[10]**

- a) Distinguish between conditioning theories and cognitive theories. Explain observational learning in detail.
- b) Differentiate between reinforcement, reward and punishment. Explain schedules of reinforcement with suitable examples.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words : **[10]**

- a) Explain the methodology used to study short term memory and bring out the nature of STM.
- b) Describe flash bulb memories. Discuss the determinants of memory.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words : **[10]**

- a) Explain the information processing view of memory and role played by control processes.
- b) How is memory represented in parallel distributed processing view.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words : **[10]**

- a) Why does a chronic alcoholic show deficits in cognitive functioning? How is it different from Amnesia.
- b) Describe the brain areas involved in memory and learning.

P.T.O

Q5) Write short notes on any two of the following :

[10]

- a) Pavlov's Experiment
- b) Method of imagery and practice to improve memory
- c) Levels of processing model
- d) Synaptic plasticity

Total No. of Questions : 5]

P2704

[4808] - 2001

M.A. (Semester - II)

PSYCHOLOGY

EP - 201 : Learning & Memory

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [10]
अ) अभिसंधान सिद्धांत व बोधनिक सिद्धांतात फरक स्पष्ट करा. निरीक्षणात्मक अध्ययनाचे वर्णन करा.
ब) प्रबलक, बक्षीस आणि शिक्षा ह्यात फरक करून प्रबलीकरण सारणींचे उदाहरणांसहित वर्णन करा.
- प्रश्न 2)** कोणत्याही एका प्रश्नाची उत्तर 500 शब्दात लिहा : [10]
अ) अल्पकालीन स्मृतीचे अभ्यास पद्धती स्पष्ट करा. आणि त्याचे वैशिष्ट्ये सांगा.
ब) फ्लॅश बल्ब स्मृतिचे चर्चा करा. स्मृतिचे निरधारकेंची चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** कोणत्याही एका प्रश्नाची उत्तर 500 शब्दात लिहा : [10]
अ) माहिती संस्करण प्रक्रिया स्पष्ट करा आणि त्यामधील नियंत्रण प्रक्रियेचे भूमिका स्पष्ट करा.
ब) समांतर विभाजीत प्रक्रिया मध्ये स्मृतिचे कसे विवर्ण केले आहे ते लिहा.
- प्रश्न 4)** कोणत्याही एका प्रश्नाची उत्तर 500 शब्दात लिहा : [10]
अ) नियमित दारूचे सेवन केल्याने बोधिक कार्यक्षमते मध्ये फरक का पडतो? स्मृतीलोपाहून ते वेगळे कसे?
ब) स्मृति आणि अध्ययन मध्ये मेंदूचे कोणते क्षेत्र कार्य करतात ते स्वविस्तर लिहा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन टीपा 250 शब्दांत लिहा :

[10]

- अ) पावलोव यांचे अभिजात संशोधन
- ब) कल्पनाचित्र आणि सराव – स्मृति विकसित करण्याचे तंत्र
- क) स्मृतिचे प्रक्रिया पातळी प्रारूप
- ड) चेता संधी वलनशीलता

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2705

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 2002

M.A. (Semester - II)

PSYCHOLOGY

EP - 202 : Psychological Testing: Applications
(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words : **[10]**

- a) Discuss in detail standard Progressive Matrices and cattell's culture fair test of intelligence
- b) What is aptitude? Explain in detail the descriptions of various aptitudes and state applications of Differential Aptitude Test (DAT) in educational guidance.

Q2) Answer any one in 500 words : **[10]**

- a) Discuss in detail the Rorschach Ink Blot test, its scoring pattern and clinical applications.
- b) Describe Minnesota multiphasic Inventory of personality (MMPI) I & II version. state its different features and applications.

Q3) Answer any one in 500 words : **[10]**

- a) Describe the history of fundamental Interpersonal Relationship orientation - Behaviour, needs and behaviour patterns and its measures. State its application in different field.
- b) Describe Myers Briggs Type Indicator (MBTI). State its industrial applications.

P.T.O

Q4) Answer any one in 500 words : [10]

- a) Explain state Trait Anxiety Inventory (STAI) State its measures and applications.
- b) Describe passis creativity test in detail. Explain its applications in an appropriate field.

Q5) Write a short notes on any two in 250 words each : [10]

- a) Wechsler's Adult Intelligence Test (WAIS)
- b) NEO - PI and NEO - FFI
- c) O 'Conner's Finger Dexterity Test
- d) Bell's Adjustment Inventory

Total No. of Questions : 5]

P2705

[4808] - 2002

M.A. (Semester - II)

PSYCHOLOGY

EP - 202 : Psychological Testing: Applications

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]

- अ) प्रमाण वर्धमान सारणी आणि कॅटेलच्या संस्कृती-योग्य चाचणीची सविस्तर चर्चा करा.
ब) अभिक्षमता म्हणजे काय? विविध अभिक्षमतांचे वर्णन सविस्तर विशद करा. आणि शैक्षणिक मार्गदर्शनामध्ये विविध अभिक्षमता चाचणीचे उपयोग सांगा.

प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]

- अ) रोर्शाच्या शाईच्या डगाची चाचणी, त्याचे गुणांकन नमुने आणि चिकित्सालयीन उपयोजनाची चर्चा करा.
ब) मिनेसोटा व्यक्तिमत्त्व बहुप्रावस्था सुची - I आणि II आवृत्तीची चर्चा करा. या चाचणीचे विविध मुखांग आणि उपयोजन सांगा.

प्रश्न 3) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]

- अ) मूलभूत आंतरवैयक्तिक संबंध अभिमुखता-वर्तन चाचणीचा इतिहास, गरजा, वर्तन नमुना आणि मापनाचे वर्णन करून त्याचे विविध क्षेत्रातील उपयोजन सांगा.
ब) मायर्स-ब्रीगज् प्रकार निर्देशकचे वर्णन करा. त्याचे औद्योगिक उपयोजन सांगा

- प्रश्न 4)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]
- अ) अवस्था – गुणविशेष चिंता सुचीचे वर्णन करा. त्याचे मापन आणि उपयोजन सांगा
- ब) पासीच्या सर्जनशील चाचणीचे सविस्तर वर्णन करा. या चाचणीचे योग्य क्षेत्रातील उपयोजन विशद करा.

- प्रश्न 5)** कोणत्याही दोन टीपा 250 शब्दांत लिहा : [10]
- अ) वेश्लर प्रौढ बुद्धिमत्ता चाचणी
- ब) निओ-पीआय आणि निओ-एफ. एफ आय
- क) ओकोनोरची अंगुली नैपूण्य चाचणी
- ड) बेलची समायोजन सुची

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2706

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 2003

M.A. (Semester - II)

PSYCHOLOGY

EP - 203 : Research Methodology

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer in 500 words (any one out of two) : [10]

- a) What is sampling? Explain various types of scientific sampling.
- b) Enumerate various methods of data collection.

Q2) Answer in 500 words (any one out of two) : [10]

- a) Explain between group designs. How they are different from repeated measures designs.
- b) Explain experimental designs with principles and functions.

Q3) Answer in 500 words (any one out of two) : [10]

- a) What is factor analysis? Describe types and basic terms of factor analysis.
- b) Differentiate multiple regression and multivariate analysis of variance.

Q4) Answer in 500 words (any one out of two) : [10]

- a) Explain psychophysical scaling.
- b) Describe types of quasi experimental designs.

P.T.O

Q5) Write short notes in 250 words (Any two out of four) :

[10]

- a) Continuous and discrete variables
- b) Factorial design
- c) Path analysis
- d) Likert types scales

Total No. of Questions : 5]

P 2706

[4808] - 2003

M.A. (Semester - II)

PSYCHOLOGY

EP - 203 : Research Methodology

(2013 Pattern) (Credit System) (Compulsory)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1)** 500 शब्दात उत्तर लिहा. (दोनपैकी एक) : [10]
अ) नमुना निवड म्हणजे काय? शास्त्रीय नमुना निवड प्रकार स्पष्ट करा.
ब) प्रदत्त संकलनाच्या विविध पद्धतींचे वर्णन करा.
- प्रश्न 2)** 500 शब्दात उत्तर लिहा. (दोनपैकी एक) : [10]
अ) आंतरसमुह आराखडे स्पष्ट करा. ते पुनरावृत्त मापन आराखड्यांपेक्षा कसे भिन्न आहेत?
ब) प्रायोगिक आराखड्यांची तत्वे कार्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** 500 शब्दात उत्तर लिहा. (दोनपैकी एक) : [10]
अ) घटक विश्लेषण म्हणजे काय? घटक विश्लेषणाचे प्रकार व मुळ संकल्पनांचे वर्णन करा.
ब) बहुविध समाश्रयण व बहुपरिवर्त्य प्रचरण विश्लेषणातील फरक लिहा.
- प्रश्न 4)** 500 शब्दात उत्तर लिहा. (दोनपैकी एक) : [10]
अ) मनोभौतिकी शलाकीकरण स्पष्ट करा.
ब) प्रयोग सादृश (तत्सम प्रयोग) आराखड्यांचे विविध प्रकार वर्णन करा.

प्रश्न 5) 250 शब्दात टीपा लिहा. (चारपैकी दोन) :

[10]

- अ) संतत व खंडीत परिवर्त्ये
- ब) घटकानुसारी आराखडा
- क) मार्ग विश्लेषण
- ड) लिंकर्ट श्रेणी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2707

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 3001

M.A. (Semester - III)

PSYCHOLOGY (Compulsory)

EP - 301 : Personality

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words : **[10]**

- a) Discuss in detail an evaluation of personality theory.
- b) Explain in detail Ideographic and Nomothetic approaches of personality.

Q2) Answer any one in 500 words : **[10]**

- a) Explain Freud's psychoanalytic theory of personality.
- b) Explain kaven Horney's theory of personality

Q3) Answer any one in 500 words : **[10]**

- a) Explain kelly's constructive alternativism.
- b) Explain victor Frankl's Existential approach.

Q4) Answer any one in 500 words : **[10]**

- a) Discuss Co. Allport's trait approach of personality.
- b) Discuss Eysenck's approach of personality.

P.T.O

Q5) Write short notes on any two in 250 words each :

[10]

- a) Person situation interaction approach
- b) Psychic energy
- c) Congruence and incongruence
- d) Openness to experience and agreeableness

Total No. of Questions : 5]

P2707

[4808] - 3001
M.A. (Semester - III)
PSYCHOLOGY (Compulsory)
EP - 301 : Personality
(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]
अ) व्यक्तिमत्व सिद्धांताच्या मुल्यमापनावर सविस्तर चर्चा करा.
ब) व्यक्तिमत्वाचे व्यक्तिसापेक्ष व नियमसापेक्षा दृष्टीकोन सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]
अ) फ्राईड यांच्या व्यक्तिमत्वाचा मनोविश्लेषण सिद्धांत स्पष्ट करा.
ब) कॅरेन हॉर्ने यांचा व्यक्तिमत्व सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]
अ) केली यांचा 'सुरचित पर्यायवाद' स्पष्ट करा.
ब) व्हिक्टर फ्रँक्ल यांचा अस्तित्ववादी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]
अ) ऑलपोर्ट यांच्या व्यक्तिमत्वविषयक गुणतत्व दृष्टीकोनावर चर्चा करा.
ब) आयझॅक यांच्या व्यक्तिमत्वविषयक दृष्टीकोनावर चर्चा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोनांवर संक्षिप्त टीपा प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा :

[10]

- अ) व्यक्ति-परिस्थिती आंतरक्रिया दृष्टीकोन
- ब) मानसीक ऊर्जा
- क) सुसंगती आणि विसंगती/समरूपता आणि विषमता
- ड) अनुभवांचा मुक्त स्विकार आणि सहमतीदर्शकता

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2708

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 3002

M.A. (Semester - III)

PSYCHOLOGY

Group A : Clinical Psychology

EP - 310 : Psychopathology - I

(2013 Pattern) (Under Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer in 500 words (any one) : [10]

- a) State the various perspectives of mental disorders. Discuss in detail the theory of mental illness as per psychoanalytical perspectives.
- b) State the criteria of psychopathology. Enlist the broad categories of mental disorders as per DSM - 5.

Q2) Answer in 500 words (any one) : [10]

- a) What is schizophrenia? Describe the various phases and symptoms of schizophrenia.
- b) Give the definition of Intellectual disability. Describe the types and causes of mental disability.

Q3) Answer in 500 words (any one) : [10]

- a) What is obsessive compulsive disorder? Describe in brief OCD related disorder as per DSM-5
- b) Define phobia. Explain the various types of phobia. Give the treatment for phobia.

P.T.O

Q4) Answer in 500 words (any one) :

[10]

- a) Discuss in detail the various types of Dissociative disorders.
- b) Discuss somnic & Parasomnic types of sleep disorders.

Q5) Write short note in 250 words (any two) :

[10]

- a) Brief history of DSM
- b) Brief psychosis
- c) Post Traumatic stress disorder
- d) Factitious disorder

Total No. of Questions : 5]

P 2708

[4808] - 3002

M.A. (Semester - III)

PSYCHOLOGY

Group A : Clinical Psychology

EP - 310 : Psychopathology - I

(2013 Pattern) (Under Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]
अ) मनोविकृतीचे विविध दृष्टीकोन सांगा. मनोविश्लेषणवादी दृष्टीकोनातून मनोविकार उपपत्तीची सविस्तर चर्चा करा.
ब) मनोविकृतीचे निकष सांगा. डी एस एम – 5 प्रणाली नूसार मनोविकृतीच्या प्रमुख प्रकारांची नांवे लिहा.
- प्रश्न 2)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]
अ) छिन्नमनस्कता म्हणजे काय? छिन्नमनस्कतेच्या विविध अवस्था आणि लक्षणांचे वर्णन करा.
ब) बौद्धिक अक्षमतेची व्याख्या द्या. बौद्धिक अक्षमतेच्या प्रकार आणि कारणघटकांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]
अ) अनिवार्य विचार व कृती विकृती म्हणजे काय? डी एस एम – 5 प्रणित अनिवार्य विचार व कृती विकृतीशी संबंधित प्रकारांचे संक्षिप्त वर्णन करा.
ब) दूर्भ्र्तीची व्याख्या द्या. दूर्भ्र्तीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. दूर्भ्र्ती बाबतच्या उपाययोजना सांगा.

प्रश्न 4) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [10]
अ) नियोजित विकृतीच्या विविध प्रकारांची सविस्तर चर्चा करा.
ब) निद्रादोष व परानिद्राशेषांच्या प्रकारांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोनवर 250 शब्दांत संक्षिप्त टीपा लिहा : [10]
अ) डी एस एम प्रणालीचा संक्षिप्त इतिहास
ब) अल्पकालिक मनोविक्षीप्ती
क) आघातपश्चात तणाव विकृती
ड) शरीर व्यंग ढोंग विकृती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2709

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 3003

M.A. (Semester - III)

PSYCHOLOGY

**EP - 311 : Psychodiagnostics, Procedures and Techniques
(2013 Pattern) (Compulsory) (Under Credit)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer in 500 words (any one out of two) : **[10]**

- a) Describe in detail DSM - 5 based dimensions of psychosis symptom severity.
- b) Describe the domains covered in the WHO Disability Assessment Schedule with its variants.

Q2) Answer in 500 words (any one out of two) : **[10]**

- a) Write in detail about the various clinical aspects measured by the MMPI.
- b) Distinguish between State and Trait Anxiety. Discuss Spielberger's Trait Anxiety and Taylor's Manifest Anxiety Scale.

Q3) Answer in 500 words (any one out of two) : **[10]**

- a) What are neuropsychological tests? Describe in detail the Luria- nebraska neuropsychological test battery.
- b) What are projective techniques? Describe in detail childrens Apperception Test as a psychodiagnostic tool.

P.T.O.

Q4) Answer in 500 words (any one out of two) : [10]

- a) What is meant by Clinical Report? Discuss in detail the format of writing a Clinical Report.
- b) What is mental status examination? What are the domains covered in mental status examination.

Q5) Write short notes in 250 words (any two out of four) : [10]

- a) SCID
- b) Beck's Depression Inventory
- c) Bayley's Scales of Infant Development
- d) Importance of measuring conflict in families.

Total No. of Questions : 5]

P 2709

[4808] - 3003

M.A. (Semester - III)

PSYCHOLOGY

EP - 311 : Psychodiagnostics, Procedures and Techniques

(2013 Pattern) (Compulsory) (Under Credit)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण मिळतील.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [10]

- अ) डॉ. एस. एम. 5 च्या आधारे मनोविक्षिप्ती लक्षणे तीव्रतेचे.
ब) जागतिक आरोग्य संघटनेच्या मनोविकलांगता परिक्षण अनुसूचीतील विचारात घेतलेली क्षेत्रे व त्यातील स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [10]

- अ) 'एम. एम. पी. आय' द्वारा मापन करण्यात येणाऱ्या विविध चिकित्सात्मक घटकांवर सविस्तर लिहा.
ब) 'स्थितीजन्य' व 'गुण' या चिंता प्रकारां मधील फरक स्पष्ट करा. स्पिलबर्गर यांची 'गुण' चिंता व टेलर यांची अभिव्यक्त चिंता श्रेणी यावर चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [10]

- अ) चेता विज्ञानावर आधारित चाचण्या म्हणजे काय? ल्युरिया नेब्रास्का यांची चेतामानसशास्त्रीय कसोटीवर सविस्तर चर्चा करा.
ब) प्रक्षेपण तंत्रे म्हणजे काय? मुलांसाठीची आसंवेदन चाचणी हे एक मनोनिदानाचे तंत्र म्हणून सविस्तर लिहा.

- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [10]
- अ) चिकित्सात्मक अहवाल म्हणजे काय? चिकित्सात्मक अहवाल लेखनाच्या प्रारूपाबाबत सविस्तर चर्चा करा.
- ब) मनःस्थिती परिक्षण म्हणजे काय? मनःस्थिती परिक्षणात कोणते घटक समाविष्ट होतात.

- प्रश्न 5)** खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा : [10]
- अ) स्किड
- ब) बेक यांची अवमनस्कता चाचणी
- क) बेली यांची शिशु विकास श्रेणी
- ड) कुटूंबातील संघर्ष मापनाचे महत्व

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2710

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 3004

M.A. (Semester - III)

PSYCHOLOGY

Group - B : Industrial Psychology

EP - 320 : Personnel Psychology

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer in 500 words (any one) : [10]

- a) Discuss the importance of equal employment opportunities. Explain the Indian laws regarding this.
- b) What is personnel psychology? Critically evaluate the current practices in personnel psychology.

Q2) Answer in 500 words (any one) : [10]

- a) Critically evaluate the technical conference and diary method of job analysis.
- b) Discuss the need for competency mapping. Explain the methods for conducting competency mapping.

Q3) Answer in 500 words (any one) : [10]

- a) Elaborate the process of selection. Evaluate the different methods used in selection.
- b) What are the criteria of managerial selection? Explain the application of assessment centre in selection of managers.

P.T.O

Q4) Answer in 500 words (any one) : **[10]**

- a) Discuss the need of conducting performance appraisal. Elaborate on the barriers in implementation of performance appraisal.
- b) What is Multi-rater Feedback? Explain its objectives and prerequisites.

Q5) Write short notes in 250 words (any two) : **[10]**

- a) Utility theory
- b) Strategic work force planning
- c) Compensation plans
- d) Facets of work performance

Total No. of Questions : 5]

P 2710

[4808] - 3004

M.A. (Semester - III)

PSYCHOLOGY

Group - B : Industrial Psychology

EP - 320 : Personnel Psychology

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [10]

- अ) समान रोजगार संधीच्या महत्त्वाची चर्चा करा. या संदर्भातील भारतीय कायदा स्पष्ट करा.
ब) कर्मचारी मानसशास्त्र म्हणजे काय? कर्मचारी मानसशास्त्रातील सद्यकालीन प्रघातांचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [10]

- अ) कार्य - विश्लेषणाच्या पद्धती म्हणून तांत्रिक परिषद व दैनंदिनी पद्धत यांचे सटीक मूल्यमापन करा.
ब) सक्षमता-आलेखनाच्या गरजेची चर्चा करा. सक्षमता - आलेखनाच्या पद्धती स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तर लिहा : [10]

- अ) कर्मचारी निवडप्रक्रियेविषयी विस्तृतपणे लिहा. निवडीसाठी वापरल्या जाणाऱ्या विविध पद्धतींचे मूल्यमापन करा.
ब) व्यवस्थापक - निवडीचे निकष कोणते? व्यवस्थापकाची निवड करण्यासाठी परीक्षण केंद्राचे उपयोजन कसे होते ते स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4)** कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा : [10]
- अ) कार्यनिर्वर्तन निर्धारणाच्या गरजेची चर्चा करा. कार्यनिर्वर्तन निर्धारणाच्या अंमलबजावणीतील अडथळांविषयी सविस्तरपणे लिहा.
- ब) बहुविध-पदनिश्चयक प्रतिभरण म्हणजे काय? त्याची उद्दीष्टे आणि पूर्वगरजा स्पष्ट करा.

- प्रश्न 5)** कोणत्याही दोहोंवर प्रत्येकी 250 शब्दांत टीपा लिहा : [10]
- अ) उपयोगिता सिद्धांत
- ब) धोरणात्मक कर्मचारी - नियोजन
- क) भरपाई योजना
- ड) कार्य - निर्वर्तनाच्या मिती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2711

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 3005

M.A. (Semester - III)

PSYCHOLOGY (Industrial Psychology)

EP - 321 : Organizational Behaviour

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words each:

[10]

- a) Explain what is Organizational Behaviour? Describe how globalization and workforce diversity act as challenges of O,B.
- b) Elucidate the different types of Organizational structure with suitable diagrams.

Q2) Answer any one in 500 words each:

[10]

- a) Describe the Porter-Lawler's model of work motivation.Explain the concept of interactional justice?
- b) Evaluate in detail the VIE model of work motivation. Discuss how managers can apply this model to work-place.

Q3) Answer any one in 500 words each:

[10]

- a) Discuss Fiedler's contingency model and state its strengths over behavioural approach to leadership.
- b) Critically evaluate Hersey and Blan Chard's leadership model. Explain how it can be applied in Organisational setting.

P.T.O.

Q4) Answer any one in 500 words each:

[10]

- a) Discuss the importance of communication in an Organisation setting. Elucidate the different types of communications.
- b) Is Organisation conflict always dysfunctional? Justify. Explain the different strategies for conflict resolution.

Q5) Write short notes on any two 250 words each:

[10]

- a) OCTAPACE Culture
- b) Job Enrichment
- c) Self leadership
- d) Role overload and stress.

XXXX

Total No. of Questions : 5]

P2711

[4808] - 3005
M.A. (Semester - III)
PSYCHOLOGY (Industrial Psychology)
EP - 321 : Organizational Behaviour
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) संघटना वर्तन म्हणजे काय? जागतिकीकरण आणि कर्मचारी-वैविध्य या संघटनावर्तनातील आव्हानांचे वर्णन करा.
- ब) सुयोग्य आकृतीच्या साहाय्याने संघटना - संरचनांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) कार्य-प्रेरणाविषयक पोर्टर-लॉलर यांच्या प्रारूपाचे वर्णन करा. आंतरक्रियात्मक न्यायाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) कार्य-प्रेरणाविषयक VIE प्रारूपाचे सविस्तर मूल्यमापन करा. व्यवस्थापक कामाच्या जागी या प्रारूपाचे उपयोजन कसे करू शकतात? याची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) फीडलर यांच्या नेतृत्व विषयीच्या अवलंबित्व (contingency) प्रारूपाची चर्चा करा. वर्तनात्मक दृष्टी कोनाच्या तुलनेत या प्रारूपाची शक्तीस्थळे सांगा.
- ब) नेतृत्वविषयीच्या हर्से व ब्लँचर्ड यांच्या प्रारूपाचे सटीक मूल्यमापन करा. या प्रारूपाचे संघटनेच्या संदर्भात कसे उपयोजन करता येईल ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) संघटनेच्या संदर्भात संप्रेषणाचे महत्व काय याची चर्चा करा. संप्रेषणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) संघटनेतील संघर्ष नेहमीच त्रासदायक असतो का? समर्थन करा. संघर्ष-निराकरणाचे विषयीची विविध धोरणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोहोंवर प्रत्येकी 250 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

- अ) OCTAPACE संस्कृती
- ब) कार्य-समृद्धीकरण
- क) स्व-नेतृत्व
- ड) भूमिका-भार आणि मानसिक ताण

XXXX

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2712

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 3006
M.A. (Semester - III)
PSYCHOLOGY
Counselling Psychology (Group - C)
EP - 330 : Counselling Process
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words: **[10]**

- a) Define Counselling. Explain process goals and outcome goals with examples.
- b) Describe work settings and traditional activities of Counsellor.

Q2) Answer any one in 500 words: **[10]**

- a) Discuss core conditions of Counselling process.
- b) Describe the in-depth exploration process in Counselling.

Q3) Answer any one in 500 words: **[10]**

- a) Describe the ethical principles of Counselling in detail.
- b) Discuss the process of goal setting in Counselling.

P.T.O.

Q4) Answer any one in 500 words: [10]

- a) What are the components of effective assessment? Discuss.
- b) Describe various non-standardized techniques for human assessment.

Q5) Write short notes on any two in 250 words each: [10]

- a) Characteristics of effective Counsellor [any three]
- b) Ways to impede Communication [any three]
- c) Client responses to termination
- d) Aptitude test

XXXX

Total No. of Questions : 5]

P2712

[4808] - 3006
M.A. (Semester - III)
PSYCHOLOGY
Counselling Psychology (Group - C)
EP - 330 : Counselling Process
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) समूपदेशनाची व्याख्या द्या. समूपदेशनाची प्रक्रिया उद्दिष्टे आणि निष्पत्ती उद्दिष्टे सोदाहरण स्पष्ट करा.
ब) समूपदेशकाचे कार्य क्षेत्र आणि पारंपारिक कार्ये यांचे वर्णन करा.

प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) समूपदेशनाच्या मूलभूत अटींवर चर्चा करा.
ब) समूपदेशनातील 'सखोल शोधन' प्रक्रियेचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) समूपदेशाच्या नैतिक तत्वांचे सविस्तर वर्णन करा.
ब) समूपदेशनातील उद्दिष्ट आखणी प्रक्रियेवर चर्चा करा.

प्रश्न 4) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) प्रभावी मूल्यमापनाचे घटक काय आहेत? चर्चा करा.
- ब) मानवी मूल्यमापनाच्या विविध अ-प्रमाणीत तंत्रांचे वर्णन करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोनांवर संक्षिप्त टीपा प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) प्रभावी समूपदेशकाची वैशिष्ट्ये (कोणतीही तीन)
- ब) संप्रेषण प्रक्रियेत अडथळा आणणाऱ्या कृती (कोणत्याही तीन)
- क) सल्लाधर्याची समूपदेशन समाम्नीस प्रतिक्रिया
- ड) अभिक्षमता चाचणी

XXXX

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2713

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 3007

M.A. (Semester - III)

PSYCHOLOGY

Counselling Psychology (Group - C)

EP - 331 : Counselling Skills and Psychotherapy
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words:

[10]

- a) What are counselling skills? What are the goals of using counselling skills.
- b) Discuss various techniques of empowering mind.

Q2) Answer any one in 500 words:

[10]

- a) What are listening skills? Explain the importance of listening skills in counselling.
- b) Discuss questioning skills. Explain types of questions.

Q3) Answer any one in 500 words:

[10]

- a) Explain Jung's analytical therapy.
- b) Discuss multimodel therapy with examples.

P.T.O.

Q4) Answer any one in 500 words:

[10]

- a) Explain reality therapy in detail.
- b) Discuss R-E-B-T & explain how it is different from other therapies.

Q5) Write short notes on any two in 250 words each:

[10]

- a) Bodily communication
- b) Referral skill
- c) Existential vacuum
- d) Systematic desensitization

XXXX

Total No. of Questions : 5]

P2713

[4808] - 3007
M.A. (Semester - III)
PSYCHOLOGY
Counselling Psychology (Group - C)
EP - 331 : Counselling Skills and Psychotherapy
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) समूपदेशन कौशल्ये काय आहेत? समूपदेशन कौशल्य वापरण्याचे हेतू/उद्दीष्ट काय आहेत?
ब) मन सबलीकरणाच्या विविध तंत्रांवर चर्चा करा.

प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) ऐकव्याचे कौशल्य काय आहे? ऐकव्याच्या कौशल्याचे समूपदेशनातील महत्व स्पष्ट करा.
ब) प्रश्न कौशल्यावर चर्चा करा. प्रश्नांचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) युंग यांची विश्लेषणात्मक उपचारपद्धती स्पष्ट करा.
ब) मल्टीमोडाल उपचारपद्धतीवर सोदाहरण चर्चा करा.

प्रश्न 4) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

अ) वास्तववादी उपचार पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) तर्कसंगत भावनिक वर्तनोपचार पद्धतीवर (REBT) चर्चा करा. तसेच ही उपचार पद्धती इतर पद्धती पेक्षा कशी भिन्न आहे स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोनांवर संक्षिप्त टीपा प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) शारीरिक संप्रेषण

ब) संदर्भ कौशल्य

क) अस्तित्व पोकळी

ड) पद्धतशीर आवेदनशीलन/विसंवेदन

XXXX

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2714

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 4001

M.A.- II (Semester - IV)

PSYCHOLOGY

EP - 401 : Motivation and Emotion
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words:

[10]

- a) Define motivation. Discuss the various components of motivation in detail.
- b) Describe the human-sleep-cycle in detail and explain sleep hygiene.

Q2) Answer any one in 500 words:

[10]

- a) Discuss the application of motivation in industrial setup.
- b) Compare Maslow's and McClelland theory of motivation. State its strengths and limitations.

Q3) Answer any one in 500 words:

[10]

- a) Explain the Etic and Emic approaches with special reference to emotion and culture.
- b) Describe various psycho-physiological measures used in the study of human emotion with their application.

P.T.O.

Q4) Answer any one in 500 words:

[10]

- a) Critically evaluate the classical theories of James-Lange and Cannon - Bard.
- b) Explain positive emotion and related interventions with special reference to Broaden and Build Model.

Q5) Answer any two in 250 words.

[10]

- a) Developmental-Inter-actionistic approach to Motivation & Emotion.
- b) Motivation in Educational Setup.
- c) The role of Autonomic Nervous System in Emotion.
- d) Anger and health.

XXXX

Total No. of Questions : 5]

P2714

[4808] - 4001
M.A. - II (Semester - IV)
PSYCHOLOGY
EP - 401 : Motivation and Emotion
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [10]

- अ) प्रेरणेची व्याख्या द्या. प्रेरणेच्या विविध घटकांवर सविस्तर चर्चा करा.
ब) मानवी निद्राचक्र सविस्तर वर्णन करा. आणि 'निरोगी झोप' स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [10]

- अ) प्रेरणेच्या औद्योगिक क्षेत्रातील उपयोजनावर चर्चा करा.
ब) मॅस्लो व.मॅक्लेलॅंड यांच्या प्रेरणा सिद्धांताची तुलना करा. त्या सिद्धांतांची बलस्थाने व मर्यादा लिहा.

प्रश्न 3) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [10]

- अ) भावना व संस्कृतीच्या विशेष अनुषंगाने एटीक आणि एमीक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
ब) मानवी भावनांच्या अभ्यासासाठी वापरली जाणारी मनोशारीरिक मापके त्यांच्या उपयोजनासह वर्णन करा.

प्रश्न 4) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [10]

- अ) जेम्स-लॅंग व कॅनन-बार्ड यांच्या मूलभूत भावना सिद्धांतांचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
- ब) धनात्मकभावना व त्या संबंधी उपचार ब्रॉडेन अँड बिल्ड प्रारूपाच्या विशेष अनुषंगाने स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [10]

- अ) प्रेरणा व भावनांचा वैकासीक आंतरक्रियात्मक दृष्टीकोन
- ब) शैक्षणिक क्षेत्रातील प्रेरण
- क) स्वायत्त मज्जासंस्थेची भावनेतील भूमिका
- ड) राग आणि आरोग्य

XXXX

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2715

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 4002
M.A. (Semester - IV)
PSYCHOLOGY
Psychopathology - II
EP - 410 : Clinical Psychology Specialization
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words: **[10]**

- a) Differentiate between sexual dysfunctions and sexual disorders. Describe the various types of paraphilias (sexual disorders).
- b) What are impulse control disorders? Describe the various types of impulse control disorders.

Q2) Answer any one in 500 words: **[10]**

- a) What are substance related disorders? Describe the symptoms of opium related disorders.
- b) What is Dementia? Describe the clinical picture in Alzheimer Parlinson's and Huntington's disease.

Q3) Answer any one in 500 words: **[10]**

- a) What are personality disorders? Describe the personality disorders in the 'emotional dramatic or erratic' category.
- b) What are the etiological factors involved in personality disorders? Describe the various personality disorders in the 'Anxions and fearful' category.

P.T.O.

Q4) Answer any one in 500 words:

[10]

- a) Describe in detail the symptoms of internet/mobile addiction disorders. How can they be treated?
- b) What is suicidal behaviour disorder? Discuss the causes and treatment of suicidal behaviour disorder.

Q5) Write short notes on any two of the following in about 250 words each:[10]

- a) Gender dysphoria
- b) Alcoholics Anonymous
- c) Schizotypal personality disorder
- d) Depressive episodes with hypomania.

XXXX

Total No. of Questions : 5]

P2715

[4808] - 4002
M.A. (Semester - IV)
PSYCHOLOGY
Psychopathology - II
EP - 410 : Clinical Psychology Specialization
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) लैंगिक अपकार्यदोष आणि लैंगिक विकृती यातील फरक स्पष्ट करा. परालैंगिकतेच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.
- ब) उर्मी नियंत्रण विकृती म्हणजे काय? उर्मी नियंत्रण विकृतीच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.

प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) अमली पदार्थ सेवन संबंधीत विकृती कोणत्या? अफ्जन्य पदार्थ सेवन संबंधीत विकृती लक्षणांचे वर्णन करा.
- ब) अवमनस्कता म्हणजे काय? अल्झायमर पार्किन्सन आणि हंटिंग्टन आजारांचे चिकित्सात्मक चित्र रेखाटा (वर्णन करा).

प्रश्न 3) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) व्यक्तिमत्व विकृती म्हणजे काय? 'भावनीक, नाटकी व त्रासदायक' या गटातील विविध व्यक्तिमत्व विकृतींचे वर्णन करा.
- ब) व्यक्तिमत्व विकृतीस जबाबदार कारण घटक कोणते? चिंता व भितीयुक्त या गटातील विविध व्यक्तिमत्व विकृतींचे वर्णन करा.

प्रश्न 4) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) इंटरनेट/मोबाइल आसक्ती विकृती मधील लक्षणांचे सविस्तर वर्णन करा. या विकृतीवर उपचार कशा पद्धतीने करता येईल?
- ब) आत्महत्या प्रवण वर्तन विकृती म्हणजे काय? आत्महत्या प्रवण वर्तन विकृतीची कारणे व उपचार यांवर चर्चा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) लैंगिक चिंतावसाद
- ब) अल्कोहोलीक अॅनॉनिमस
- क) छिन्नमनस्कताजन्य व्यक्तिमत्व विकृती
- ड) अल्प उन्मादी नैराश्य घटनादोष

XXXX

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2716

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 4003

M.A.II (Semester - IV)

PSYCHOLOGY

**EP - 411 : Psychotherapies Clinical Psychology Specilization
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words:

[10]

- a) Discuss the assumptions, basic concepts and therapetic procedures involved in Transactional Analysis.

OR

- b) Explain the or therapeutic process and basic concepts involved in sigmand Freud' classical psychoanalysis critically evaluate it.

Q2) Answer any one in 500 words:

[10]

- a) What is systematic desensitization? Describe the sequential steps involved in systematic desensitization.

OR

- b) What is assertiveness? Discuss various assertiveness training techniques.

P.T.O.

Q3) Answer any one in 500 words: [10]

- a) What is REBT? State assumptions and list of core irrational thought. Describe ABC pattern of REBT.

OR

- b) Discuss in detail the basic assumptions and therapeutic techniques of Gestalt therapy.

Q4) Answer any one in 500 words: [10]

- a) Discuss in detail the basic ID and therapeutic procedure of Lazarus multimodel therapy.

OR

- b) What is yoga? State different forms of yoga. Discuss the Eight fold path of rajyoga.

Q5) Write short notes on any two in 250 words each: [10]

- a) Basic psychotherapeutic skills.
b) Flooding and Aversion therapy.
c) Reality therapy.
d) Principles of Islam and sufism.

XXXX

Total No. of Questions : 5]

P2716

[4808] - 4003

M.A.II (Semester - IV)

PSYCHOLOGY

EP - 411 : Psychotherapies Clinical Psychology Specilization

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) आंतरक्रिया विश्लेषण सिद्धान्तातील गृहितके, मुलभूत संकल्पना आणि अंतर्भूत उपचारात्मक पद्धती ची चर्चा करा.
- ब) सिग्मण्ड फ्राईडच्या अभिजात (मुळ) मनोविश्लेषणातील उपचार पद्धती अंतर्भूत मुलभूत संकल्पना स्पष्ट करा. उपचारपद्धतीचे चिकित्सात्मक मुल्यांकन करा.

प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) पद्धतशीर अवेदनशीलता म्हणजे काय? पद्धतशीर अवेदनशीलतेत अंतर्भूत अनुक्रमिक टप्प्यांची चर्चा करा.
- ब) स्पष्टवक्तेपणा म्हणजे काय? स्पष्टवक्तेपणाच्या विविध तंत्रांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) तर्कसंगत भावनिक वर्तनोपचार पद्धती म्हणजे काय? या उपचार पद्धतीतील गृहीतके, आणि मुख्य अतार्किक विचारांची यादी सांगा. तर्कसंगत भावनिक वर्तनोपचार पद्धतीतील 'ए-बी-सी' आकृतीबंधाचे वर्णन करा.
- ब) गेस्टाल उपचार पद्धतीतील मुलभूत गृहितके आणि उपचारात्मक तंत्रांची सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 4) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) लाझारस यांच्या बहुआयामी उपचार तंत्रातील 'Basic ID' आणि उपचारात्मक पद्धतीची सविस्तर चर्चा करा.
- ब) योग म्हणजे काय? योगाचे विविध प्रकार सांगा. राजयोगातील अष्टांग अवस्थांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) मुलभूत मानसोपचार कौशल्ये
- ब) चिंताप्रलयन आणि परावृत्ती उपचार पद्धती
- क) वास्तवता उपचार पद्धती
- ड) इस्लाम आणि सुफीजम मधील तत्वे

XXXX

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2717

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 4004
M.A. (Semester - IV)
PSYCHOLOGY
INDUSTRIAL PSYCHOLOGY
EP - 420 : Human Resource Management
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words: [10]

- a) Define Human Resource Management. Compare and contrast domestic and international HRM.
- b) Discuss the challenges faced by a Human Resource professional in the Global and Indian context.

Q2) Answer any one in 500 words: [10]

- a) Elaborate the nature of career development. Explain the different initiatives taken by organizations for career development.
- b) Why is employee training important. Compare and contrast on-the-job training and apprenticeship.

Q3) Answer any one in 500 words: [10]

- a) What is knowledge management? Explain the deficits of knowledge management.
- b) Define Human Resource Information System (HRIS). Describe in detail the steps to be followed for implementing HRIS.

P.T.O.

Q4) Answer any one in 500 words: [10]

- a) Elaborate the strategic management process. What is the role of the HR manager in this process.
- b) Discuss the concept and methodology of HRD Audit.

Q5) Write short notes on any two in 250 words each: [10]

- a) Resolving disputes
- b) e - learning
- c) Job involvement
- d) Return on Investment (ROI)

XXXX

Total No. of Questions : 5]

P2717

[4808] - 4004
M.A. (Semester - IV)
PSYCHOLOGY
INDUSTRIAL PSYCHOLOGY
EP - 420 : Human Resource Management
(2013Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे साधारण 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) मानवी संसाधन व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहा. राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय मानवी संसाधन व्यवस्थापनाची तुलना करा व भेद स्पष्ट करा.
ब) मानवी संसाधन व्यावसायिकांना जागतिक व भारतीय संदर्भात कोणत्या आव्हानांना तोंड द्यावे लागते याची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे साधारण 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) करीअर विकासाचे स्वरूप विशद करा. करीअर विकासासाठी संघटनांनी पुढाकार घेऊन कोणती पाऊले उचलली आहेत?
ब) कर्मचारी प्रशिक्षण का महत्त्वाचे आहे? कामावरील प्रशिक्षण व ऑपेन्टिसशिप यांची तुलना करा व त्यांमधील फरक स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे साधारण 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]
अ) ज्ञान-व्यवस्थापन म्हणजे काय? ज्ञान-व्यवस्थापनातील कमतरता स्पष्ट करा.
ब) मानवी संसाधन - माहिती-समष्टीची व्याख्या लिहा. या समष्टीच्या अंमलबजावणीतील टप्प्यांचे वर्णन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे साधारण 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) धोरणात्मक व्यवस्थापन प्रक्रिया स्पष्ट करा. या प्रक्रियेत मानवी संसाधन व्यवस्थापकाची भूमिका काय आहे?

ब) मानवी संसाधन विकास ऑडीटची संकल्पना आणि पद्धतीशास्त्र स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर प्रत्येकी साधारण 250 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

अ) संघर्ष / वाद सोडविणे

ब) ई - अध्ययन

क) कार्यमग्नता

ड) गुंतवणूकीवरील परतावा

XXXX

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2718

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 4005

M.A. (Semester - IV)

PSYCHOLOGY

EP - 421 : Organizational Development

Industrial Psychology (Group - B)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words:

[10]

- a) Discuss the forces of change and explain why employees resist change?
- b) Describe Burke-Litwin model of planned change in detail.

Q2) Answer any one in 500 words:

[10]

- a) Elucidate the six-box model as a diagnostic tool. Also bring out the importance of the diagnostic process in the O.D.
- b) What are O.D. interventions? How can you classify them according to primary target of the intervention.

Q3) Answer any one in 500 words:

[10]

- a) Explain the characteristics of effective team. Explain in detail which team intervention can be used to clarify role expectations.
- b) Elaborate on Role negotiation technique and compare it with principled negotiations technique.

P.T.O.

Q4) Answer any one in 500 words: [10]

- a) Explain the rationale of comprehensive O.D. interventions. And discuss grid organisation development phases.
- b) Examine different techniques used for life and career planning.

Q5) Write short notes any two in 250 words each: [10]

- a) Socio-technical stem
- b) Parallel learning structure
- c) Quality circles
- d) Instrumental training

XXXX

Total No. of Questions : 5]

P2718

[4808] - 4005

M.A. (Semester - IV)

PSYCHOLOGY

EP - 421 : Organizational Development

Industrial Psychology (Group - B)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे साधारण 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) बदलामागील प्रभावी घटकांची चर्चा करा. कर्मचारी बदलाला विरोध का करतात?
ब) नियोजित बदलाचे बर्क-लिट्विन प्रारूप वर्णन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे साधारण 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) नैदानिक साधन म्हणून सहा-पेट्या प्रारूप स्पष्ट करा. संघटनाविकासातील नैदानिक प्रक्रियेचे महत्व लिहा.
ब) संघटनाविकास आंतरनिरसन कोणते आहेत? आंतरनिरसनाच्या प्राथमिक लक्ष्या नुसार तुम्ही त्यांचे वर्गीकरण कसे कराल?

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे साधारण 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

- अ) प्रभावी समूहाची वैशिष्ट्ये कोणती? भूमिका-अपेक्षा स्पष्ट करण्यासाठी कोणते सांघिक/सामूहिक आंतरनिरसन वापरता येईल?
ब) भूमिका वाटाघाटीचे तंत्र स्पष्टपणे मांडा तात्विक वाटाघाटी तंत्राशी त्याची तुलना करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे साधारण 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [10]

अ) सम्यक संघटना विकास आंतरनिरसनामागील तर्कविचार स्पष्ट करा. ग्रीड संघटना-विकासातील अवस्थांची चर्चा करा.

ब) जीवन व करीअर नियोजनासाठी वापरल्या जाणाऱ्या विविध तंत्रांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर प्रत्येकी साधारण 250 शब्दांत टीपा लिहा. [10]

अ) सामाजिक-तांत्रिक शाखा

ब) समांतर अध्ययन रचना

क) गुणवत्ता मंडळ

ड) साधनसाह्य प्रशिक्षण

XXXX

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2719

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 4006

M.A. (Semester - IV)

PSYCHOLOGY

**EP - 430 : Guidance and Career Counselling
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words: [10]

- a) What is career counselling? Explain various stages of career counselling.
- b) Discuss in detail the present trends in career counselling.

Q2) Answer any one in 500 words: [10]

- a) Explain and evaluate Super's development self concept approach.
- b) Discuss in detail Bandura's social learning approach.

Q3) Answer any one in 500 words: [10]

- a) Explain in detail individual counselling.
- b) Discuss in detail counselling at higher education level.

P.T.O.

Q4) Answer any one in 500 words: [10]

- a) Discuss in detail career planning and decision making in school.
- b) Discuss career counselling in nonschool setting.

Q5) Answer any two in 250 words: [10]

- a) Future directions of career counselling.
- b) Verbal persuasion.
- c) As a counsellor discuss the programs you would arrange for career awareness.
- d) Current interest in career planning.

XXXX

Total No. of Questions : 5]

P2719

[4808] - 4006
M.A. (Semester - IV)
PSYCHOLOGY
EP - 430 : Guidance and Career Counselling
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) करिअर समूपदेशन म्हणजे काय? करिअर समूपदेशनाच्या विविध पायऱ्या स्पष्ट करा.
ब) करिअर समूपदेशनातील सद्य प्रवाहावर सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) सुपर यांचा स्व-संकल्पना विकास दृष्टीकोन स्पष्ट करा व त्याचे मूल्यमापन करा.
ब) बांडूरा यांच्या सामाजिक अध्ययन दृष्टीकोनावर सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 3) कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) व्यक्तिगत समूपदेशन सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) उच्च शैक्षणिक स्तरावरील समूपदेशनावर सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 4) कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]

अ) शालेय स्तरावरील करिअर नियोजन व निर्णय प्रक्रिया यांवर सविस्तर चर्चा करा.

ब) शाला बाह्य क्षेत्रातील करिअर समूपदेशनावर चर्चा करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [10]

अ) करिअर समूपदेशातील भविष्यातील दिशा

ब) शाब्दीक पाठपूरावा

क) करिअर समूपदेशक म्हणून तुम्ही करिअर जागृतीसाठी कोणते कार्यक्रम आखाल? चर्चा करा.

ड) करिअर नियोजनातील सद्य अभिरूची.

XXXX

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2720

[Total No. of Pages : 4

[4808] - 4007

M.A. - II (Semester - IV)

PSYCHOLOGY

EP - 431 : Areas of Counselling
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one in 500 words: **[10]**

- a) Define slow learners. Describe the various causes and therapy techniques used to help such children.
- b) How do you identify the children with learning disabilities, explain how you can create the best educational provisions for them.

Q2) Answer any one in 500 words: **[10]**

- a) Bring out the importance of pre-marital counselling in preventing divorce rates by emphasizing on methods and principles of counselling.
- b) 'Good marital adjustment is the pillar of family's mental health which can be achieved by a good marital counsellor'- Justify.

Q3) Answer any one in 500 words: **[10]**

- a) Describe in detail how do you treat the psychosomatic problems through counselling.
- b) Explain PTSD. Explain the various interventions used for PTSD and which intervention according to you is the best - justify.

P.T.O.

Q4) Answer any one in 500 words: **[10]**

- a) 'The Industrial counselling enhances the work culture and mental health of workers'- Explain.
- b) Describe the Geriatric counselling in pre and post retirement counselling.

Q5) Answer any two in 250 words: **[10]**

- a) Treatment for emotionally disturbed children.
- b) Techniques of couple counselling.
- c) HIV/AIDS counselling.
- d) Adjustment strategies in old age.

XXXX

Total No. of Questions : 5]

P2720

[4808] - 4007
M.A. - II (Semester - IV)
PSYCHOLOGY
EP - 431 : Areas of Counselling
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [10]

- अ) 'स्लो लर्नर्स' ची व्याख्या द्या त्याची कारणे व उपचारतंत्रे विशद करा.
ब) अध्ययन अक्षमता कशी ओळखली जाते? अशा बालकांसाठी उत्तम शैक्षणिक सुविधा कशा पुरवता येतात ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [10]

- अ) समुपदेशनाची तत्वे व पद्धती वापरून घटस्फोटांचे प्रमाण कमी करण्यासाठी विवाहपूर्व समुपदेशन कसे वापरता येते ते स्पष्ट करा.
ब) उत्तम वैवाहिक समायोजन हे कुटुंबांच्या मानसिक आरोग्याचा आधारस्तंभ असते, त्यासाठी चांगल्या विवाह समुपदेशकाची आवश्यकता असते. ह्या विधानाचे स्पष्टीकरण द्या.

प्रश्न 3) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [10]

- अ) मनोकायिक आजारांवर समुपदेशनाद्वारे कसे उपाय करता येतात ते सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) PTSD चे स्वरूप स्पष्ट करा, त्यासाठी वापरले जाणारे विविध उपचार सांगा. तुमच्यामते त्यापैकी सर्वात उत्तम उपाय कोणता ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [10]

- अ) औद्योगिक समुपदेशनामुळे कार्यसंस्कृती आणि कर्मचाऱ्यांचे मानसिक स्वास्थ्य सुधारते. हे विधान स्पष्ट करा.
- ब) निवृत्तीपूर्व व निवृत्तीनंतरच्या समायोजनासाठी वृद्धांचे समुपदेशन कसे उपयुक्त ठरते ते वर्णन करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. [10]

- अ) भावनिकदृष्ट्या अस्वस्थ बालकांवरील उपचार
- ब) जोडीदारांच्या समुपदेशनाची तंत्रे
- क) HIV/AIDS समुपदेशन
- ड) वृद्धावस्थेतील समायोजन कौशल्ये

XXXX